

Антон Павлович Чехов
У предводителшата

Всяка година на първи февруари, деня на свети мъченик Трифон, в имението на вдовицата на бившия околийски предводител Трифон Лвович Завзятков има необикновено оживление. Този ден вдовицата на предводителя, Любов Петровна, отслужва панихида за покойния виновник на събитието, а след панихидата – благодарствен молебен господу богу. На панихидата се събира цялата околия. Тук ще видите сегашния предводител Хрумов, председателя на земската управа Марфуткин, постоянния член Потрашков, двамата участъкови мирови съдии, изправникът¹. Кринолинов, двама пристава, земския доктор Дворнягин, който мирише на йодоформ, всички помешчици, големи и малки, и т. н. Общо се събират около петдесет души.

Точно в 12 часа през деня гостите, с изпънати лица, минават от стаята в салона. На пода има килими и стъпките са безшумни, но тържествеността ги кара инстинктивно да стъпват на пръсти и да уравниват хода си с ръце. В салона всичко е готово. Отец Евмений, мъничко старче, с висока избеляла калимавка, облича черните си одежди. Дяконът Конкордиев, червен като рак и вече облечен безшумно прелестият тревник и поставя в него книжки. На вратата, която води към вестибюла, псалтът Лука, издул силно бузите си и облещил очи, раздухва кадилницата. Салонът постепенно се изпълва със синкав, прозрачен дим и мирис на тамян. Народният учител Хеликонски, млад човек с нов, торбест сюртук и с едри пъпки на уплашеното му лице, разнася восъчни свещи върху сребърен поднос. Домакинята Любов Петровна стои отпред до масичката с житото и предварително закрива лицето си с кърпичка. На около владее тишина, прекъсвана сегиз-тогиз от въздишки. Лицата на всички са обтегнати, тържествени...

Панихидата започва. От кадилницата струи син дим и трепти в полегатия слънчев лъч, запалените свещи тихо пращат. Пеенето, отначало рязко и оглушително, подир малко, след като певците полека-лека се приспособяват към акустическите условия на стаята, става тихо, стройно... Мотивите са все печални, тъжни... Гостите постепенно добиват меланхолично настроение и се замислят. В главите им идват мисли за краткостта на човешкия живот, за преходността, за хорската суета... Спомнят си за покойния Завзятков, пълен, червенобузест, който можеше да изпие на един дъх цяла бутилка шампанско и да разбие с челото си огледало. А когато запяват „Со святыми упокой“ и се чуват хълцанията на домакинята, гостите почват неспокойно да се местят от един крак на

---

1. полицейски началник.

друг. По-чувствителните усещат сърбеж в гърлото и около клепките. Председателят на земската управа Марфуткин, за да заглуши неприятното чувство, се навежда към ухото на изправника и шепне:

– Вчера бях у Иван Фьодорич ... Пьотър Петрович изгуби голям шлем на без козове ... Бога ми ... Олга Андреевна дотолкова побесня, че от устата ѝ падна изкуственият зъб.

Но ето запяват „Вечная память“. Хеликонски почтително събира свещите и панихидата свършва. След това настъпва минутна бъркотия, сменяване на одеждите и молебен. След молебена, докато отец Евмений се разсъблича, гостите потъркват ръце и кашлят, а домакинята разказва за добротата на покойния Трифон Лвович.

– Заповядайте, господа, на закуска! – завършва тя разказа си с въздишка.

Като се стараят да не се блъскат и да не си настъпват краката, гостите бързат към трапезарията... Там ги чака закуската. Тази закуска е толкова разкошна, че дяконът Конкордиев всяка година, като я погледне, се смята задължен да разтвори ръце, да поклати учудено глава и да каже:

– Свръхестествено! Това, отче Евмений, прилича не толкова на човешка храна, колкото на жертва, принесена на боговете.

Закуската наистина е необикновена. На масата има всичко, което могат да дадат флората и фауната, свръхестествено е само едно: на масата има всичко освен... спиртни питиета. Любов Петровна беше дала обет да не държи в къщи карти и спиртни питиета – две неща, които бяха погубили мъжа ѝ. И на масата имаше само бутилки с оцет и зехтин, като че за присмех и наказание на закусващите, които до един бяха отчаяни пияници и гуляйджии.

– Яжте, господа! – подканя ги предводителшата. – Само ще ме извините – нямам водка... Не държа...

Гостите се приближават до масата и нерешително пристъпват към пирога. Но яденето не върви. В тракането на вилиците, в рязането, в дъвченето личи някаква леност, апатия ... Ясно е, че нещо не достига.

– Имам чувството, като че съм загубил нещо... – шепне единият мирови съдия на другия. – Същото чувство имах, когато жена ми забягна с инженера... Не мога да ям!

Марфуткин, преди да почне да яде, дълго рови в джобовете си и търси носната си кърпичка.

– Кърпичката ми е в шубата! А пък аз я търся тука – спомня си той гласно и тръгва към антрето, където са окачени шубите.

От антрето той се връща с блестящи очички и веднага с апетит се нахвърля на точеното.

– Комай не върви да нагъваш сухоежбина, а? – шепне той на отец Евмений. – Иди, отче, в антрето, там в моята шуба има една бутилка... Само гледай по-внимателно да не звъннеш бутилката!

Отец Евмений си спомня, че трябва да заръча нещо на Лука и ситни към антрето.

– Отче! Две думи... тайно! – догонва го Дворнягин..

– Каква шуба си купих, господа, случайно! – хвали се Хрумов. – Струва хиляда, а пък аз дадох... няма да повярвате... двеста и петдесет! Само толкова!

При всеки друг случай гостите биха посрещнали това съобщение равнодушно, но сега те изказват учудване и не вярват. Най-сетне всички се натрупват в антрето да видят шубата и я гледат дотогава, докато докторовият Микешка не изнася тайно от антрето пет празни бутилки ... Когато поднасят разварената есетра, Марфуткин си спомня, че е забравил табакерата си в шейната, и отива към конюшнията. За да не му е скучно сам, взема със себе си дякона, който тъкмо сега е решил да понагледа коня...

Вечерта същия ден Любов Петровна седи в своята стая и пише писмо на старата си петербургска приятелка:

„Днес, както и миналите години – пише тя между другото, – служиме панихида за покойния. На панихидата бяха всички мои съседи. Хора груби, прости, но какви сърца! Нагостих ги превъзходно, но, разбира се, както и в предишните години, спиртни питиета – нито капка. Откакто той умря от препиване, аз се заклях да установя трезвеност в нашата околия и с това да изкупя неговите грехове. Проповядването на трезвеността започнах от моя дом. Отец Евмений е във възторг от моето начинание и ми помага с думи и дела. Ах, та *chere*², да знаеш само как ме обичат моите мечоци! Председателят на земската управа Марфуткин след закуската се наведе над ръката ми, дълго я държа до устните си и като заклати смешно глава, заплака: чувства много, но думи няма! Отец Евмений, този чуден старчък, седна до мене и като ме гледаше съзливо, дълго мотолеви нещо, като дете. Аз не му разбрах думите, но разбирам от искрено чувство. Изправникът, оня, красивият мъж, за когото ти писах, коленичи пред мене, искаше да ми прочете стихове, съчинени от него (той ни е поетът), но... нямаше сили... олюля се и падна... Този

---

2. моя мила

великан беше обхванат от истерика... Можеш да си представиш моя възторг! Не мина впрочем и без неприятности. Горкият председател на мировия съд Алаликин, един пълен и предразположен към апоплексия, се почувствува зле и лежа на дивана в безсъзнание два часа. Трябваше да го заливаме с вода... Благодарение на доктор Дворнягин, който донесе от своята аптека шише коняк и му намокри слепите очи, бързо доде на себе си и го отведоха...“

1885

КРАЙ

© Ангел Каралийчев, превод от руски

Антон Павлович Чехов
, 1885

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1990>]